

Informasjon om hundeval

www.nkk.no

Mars 2014

**Norsk
Kennel Klub**

HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Norsk Kennel Klub

HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Utgitt av Norsk Kennel Klub
Postboks 163 Bryn
0611 Oslo

Tlf: 21 60 09 00
Fax: 21 60 09 01
www.nkk.no

- » **Forfattere:** Astrid Indrebø, Kristin Wear Prestrud, Kristin Hammer Aukrust
- » **Foto:** Vibeke Brath
- » **Trykk:** GRØSET™

ISBN: 978-82-90430-38-7

Kopiering uten tillatelse fra utgiver og forfattere er forbudt (© Copyright NKK 2014)

Produsert med støtte fra NKKs hovedsamarbeidspartnere:

Eukanuba

Agria
Dyreforsikring

Innhold

Forord	5
Hundeavl - før du bestemmer deg	6
Oppdretterens etiske og moralske ansvar	9
Utvalg og kombinasjon av avlsdyr	10
Norsk Kennel Klub - hundeeiernes organisasjon	16
Utdanning - kurs og seminarer	18
Registrering av hund	20
DogWeb - hundenes egen database	21
Andre viktige elementer i NKKs helsearbeid	22
Forsikring av hund	25
NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett	26
NKKs Avlsstrategi	28
NKKs Regler for kennelnavn	29
NKKs Etiske retningslinjer for hold og trening av hund	30
Lover man bør kjenne til	31

Forord

Hundeavl er en fascinerende hobby som gir oppdretterne mulighet til å forme sitt oppdrett på bakgrunn av sine kunnskaper, sine ideer og visjoner. Men samtidig påtar man seg som oppdretter et stort ansvar - både for den rasen man har valgt å jobbe med - og ikke minst overfor de hundene man oppdretter og for sine valpekjøpere. En hund er for de aller fleste et familiemedlem, en venn man ønsker å ha hos seg og leve sammen med i minst ti år. Det er vist at hundeholdet kan ha en gunstig innvirkning på eierens helse og livskvalitet. Det er oppdretterens ansvar å gjøre hva de kan for å oppfylle valpekjøperens forventninger om en frisk og lykkelig kamerat som de kan dele livet med.

Alle oppdrettere vil før eller senere kunne oppleve å få problemer med sitt oppdrett, til tross for at vi har gjort vårt aller beste. Vi må lære oss å løse problemene på best mulig måte - og ikke minst lære av problemene, både egne og andres. Økt kunnskap er grunnlaget - åpenhet og ærlighet, både mot seg selv og andre, er middelet - og sunne, friske, rasetypiske hunder til glede for familien og samfunnet, er målet.

Dette lille heftet er skrevet for å gi de som ønsker å starte med oppdrett, og også andre som er interessert i hundeavl, litt grunnleggende informasjon. Heftet tar på ingen måte mål av seg til å dekke alle områder av temaet avl og oppdrett; til det har Norsk Kennel Klub utarbeidet eget læringsmateriale som enhver oppdretter bør skaffe seg. Mye informasjon om forskjellige aktuelle temaer finnes også i vårt tidsskrift Hundesport, som utkommer med ti utgaver i året med et opplagstall på rundt 75 000. Norsk Kennel Klub avholder også en rekke kurs om avl og oppdrett rundt i landet i den hensikt å utdanne oppdrettere og andre hundeinteresserte. Norsk Kennel Klubs satsning på hund og helse blir sett på som unik i internasjonal sammenheng - men til syvende og sist er det opp til den enkelte oppdretter å skaffe seg kunnskap og bruke den på riktig måte.

Vi håper dette heftet vil være med å skape forståelse for arbeidet som gjøres av Norsk Kennel Klub og medlemsklubber og også en forståelse av det arbeidet og de forutsetninger som er nødvendige for å bli en god hundeoppdretter.

ASTRID INDREBØ,
VETERINÆR FAGSJEF NORSK KENNEL KLUB
LEDER AV HELSEAVDELINGEN

NKK er en landsomfattende organisasjon som arbeider for dyrevelferd og glede.

Hundeavl - før du bestemmer deg

Det er mange hensyn å ta i hundeavlen. Det aller viktigste er å sikre god dyrevelferd! Nedenfor har vi satt opp noen spørsmål som vi oppfordrer deg til å tenke igjennom før du går i gang, og også litt råd om hvordan du kan skaffe deg informasjon.

Passer jeg som hundeoppdretter?

Dette er selvfølgelig viktig å tenke igjennom før man i det hele tatt går i gang med å planlegge valpekull. Som oppdretter må man være beredt til å ofre mye av sin fritid, men er man først villig til å bruke mye tid, skaffe seg kunnskap og informasjon og takle motgang og medgang, kan man få uendelig mye igjen i form av opplevelser.

- Er du beredt til å påta deg det ansvaret som kreves?
- Er du villig til å stille de nødvendige kravene til de avlsdyrene du bruker?
- Har du nok tid til å ta deg av valper, valpekjøpere og til å følge opp med råd og veiledning gjennom hundens liv?
- Har du nok tålmodighet, og har du god nok rygg til å tåle motgang og medgang?
- Har du nok kunnskap, både om avl og oppdrett generelt og om din spesielle rase - eller burde du kanskje lære litt mer først?
- Har du kontakter som kan stille opp hvis du trenger hjelp?

Selvfølgelig - om du bare ønsker å ha ett kull, kan man ikke stille samme krav til kunnskap som hos de som har holdt på i en årrekke. Du må i så fall søke råd og hjelp hos andre, men husk at ditt etiske og moralske ansvar både overfor hundene og valpekjøperne er like stort uansett hvor mange kull du måtte ha. Og hovedfokuset må alltid være god dyrevelferd!

Hvordan kan jeg skaffe meg kunnskap?

Raseklubber

De aller fleste raser er tilknyttet en raseklubb. Enkelte klubber representerer bare én rase, mens andre har ansvaret for flere raser, ofte med egne representanter for den enkelte rasen. Disse klubbene har ansvar for utvikling av sin(e) rase(r), og sitter oftest inne med mye kunnskap om den aktuelle rasen, om mentale og fysiske egenskaper, om fordeler og svakheter og om hva det bør

legges vekt på for å videreutvikle rasen. De fleste raseklubber har utarbeidet regler eller retningslinjer for avl. Det er en god start å melde seg inn i raseklubben for din hund og delta aktivt i hundearbeid og få del i den informasjonen som er tilgjengelig. Klubben vil også kunne være behjelpelig med henvisning til litteratur om rasen. De fleste raseklubber har avlsråd eller avlsveiledere som kan være behjelpelig blant annet med opplysninger om aktuelle hannhunder. Mange har også en valpeformidling som gir deg hjelp til å selge valpene dersom avlsdyrene oppfyller de kravene raseklubben har satt.

Alle raseklubber har siden 2012 arbeidet med å utarbeide rasespesifikke avlsstrategier (RAS) for sin(e) rase(r). RAS skal være et verktøy for alle som ønsker å drive med avl og oppdrett. Dokumentene skal utarbeides med grunnlag i generell kunnskap om hund, men også på grunnlag av spesiell kunnskap om status for den aktuelle rasen både i inn- og utland. Les mer om RAS på s. 22.

Norsk Kennel Klub - kurs, seminarer og informasjonsmateriell

Alle medlemmer av NKK mottar bladet Hundesport ti ganger i året. Her vil du finne annonser for alle NKKs utdanningstilbud innen blant annet avl og oppdrett, og selvfølgelig annonser for utstillinger og prøver, og rapporter og fagstoff fra inn- og utland. NKK arrangerer også kurs for oppdrettere, og foreleser på mange av klubbens egne oppdretterseminarer. Mer om dette kan du lese i avsnittet Utdanning – kurs og seminarer, side 18.

Du bør også skaffe deg boken *Genetikk, avl og oppdrett* utgitt av NKK og bruke denne informasjonen aktivt i ditt arbeide. Boken kan bestilles i NKKs nettbutikk på nkk.no.

Hvilke krav bør jeg stille til mine avlsdyr?

Enhver form for oppdrett og hundehold må foregå i overensstemmelse med NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett, NKKs Avlsstrategi og NKKs Etiske retningslinjer for hold og trening av hund. Videre må du selvsagt overholde norsk lovgivning, inkludert Lov om dyrevelferd, Hundeloven og Kjøpsloven. Det er også viktig å overholde de regler og retningslinjer som raseklubben har satt for den aktuelle rasen. Utformingen av disse retningslinjene varierer noe fra rase til rase, avhengig blant annet av rasens størrelse og utbredelse,

bruksegenskaper, mentalitet, kjennskap til sykdom og så videre. Det er likevel enkelte hovedelementer som alltid skal vurderes nøye ved utvalg av avlsdyr:

- Mentalitet – gemytt
- Fysisk helse - forekomst av sykdom
- Bruksegenskaper
- Eksteriøre kvaliteter

Mer om dette kan du lese i avsnittet om utvalg og kombinasjon av avlsdyr, side 10.

Det er ikke bare de enkelte avlsdyrene som skal fylle kravene; like viktig er kombinasjonen av avlsdyr. Man bør unngå å pare to hunder som begge har de samme feilene, eller hvor de samme feilene finnes hos hundenes nære slektninger. Og feil finner man på alle hunder; det er bare spørsmål om hva man definerer som feil og hvor grundig man undersøker. Imidlertid har ikke alle feil noen betydning for hunden, men bør likevel tas hensyn til i avlen. Dette gjelder blant annet hunder som er friske, men som kan bære anlegg for spesielle sykdommer.

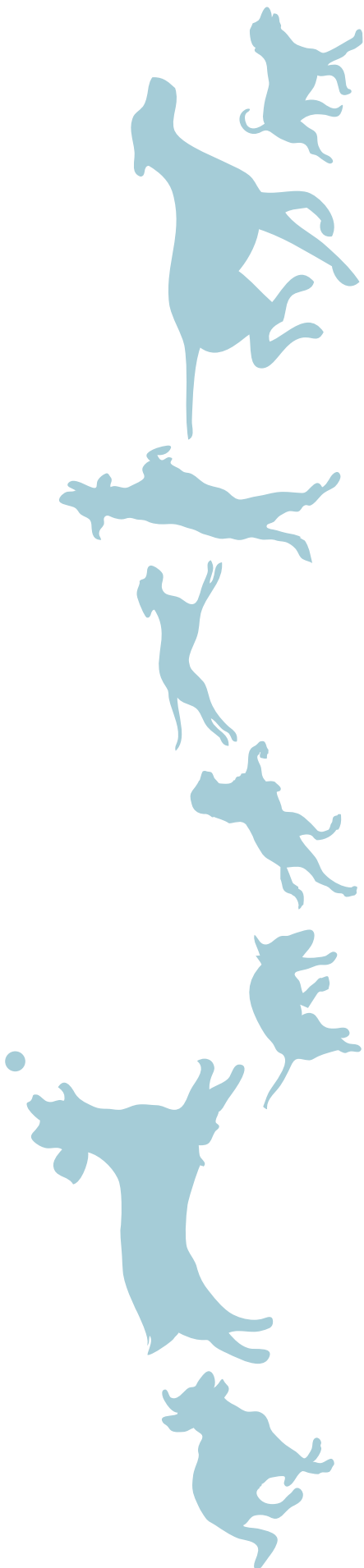
Det finnes også eksteriørfeil som ikke nødvendigvis har noen betydning for den enkelte hunden, men som er viktig rett og slett fordi det kan ha betydning for rasens særpreg. Andre eksteriørfeil har betydning for hundens helse fordi de går ut over hundens konstruksjon og funksjon.

I alle rasestandarder godkjent av den internasjonale kynologiske organisasjonen FCI (Federation Cynologi-

que Internationale) står følgende setning: «*Hunder som viser tegn på aggressivitet og/eller har fysiske defekter som påvirker hundens sunnhet skal diskvalifiseres*». Det står også at «*ethvert avvik fra punktene i rasestandarden skal betraktes som en feil. Hvor alvorlig feilen er, skal graderes etter hvor stort avviket er i relasjon til rasebeskrivelsen.*» I juni 2009 bestemte FCI følgende tilføyelse: «*...og betydningen for hundens helse og velferd.*»

Hundens gemytt er av aller største viktighet. Den viktigste «bruksegenskapen» hos norske hunder er at de skal kunne fungere som et familiemedlem. Et rasetypisk gemytt er et absolutt krav til en avlshund. Arvbarheten på mentale egenskaper er høy, men miljøet spiller også en avgjørende rolle. De forhold som en valp vokser opp under, vil ha svært stor betydning for valpens videre utvikling. Dersom tispas for eksempel er redd for lyder, voksne mennesker, barn osv, vil den kunne overføre denne frykten til valpene. Det spiller liten rolle om tispas selv har denne redselen fordi den har blitt utsatt for uheldig miljø i sin barndom eller om det er arvelig betinget. Valpene lærer fort, og de lærer av morens reaksjoner og signaler. På samme måten vil de lære av våre signaler. Valpens viktigste sosialiseringstid er 3-16 ukers alder. Dette gir oppdretter et stort ansvar ettersom valpen er hos oppdretter store deler av denne perioden. Men en hund lærer hele livet, både av positive og negative erfaringer, og helsetilstanden vil i mange tilfeller påvirkes både av arv og av det miljøet som hunden vokser opp i og lever i. Derfor ligger mye av ansvaret for å få en sunn hund også hos hundens eier.

Myter

Til slutt i dette avsnittet vil vi benytte anledningen til å avkrefte noen av de mytene som finnes om hundeavl. Mange av disse mytene brukes dessverre som argumenter for at nettopp jeg bør bli oppdretter eller at nettopp min hund bør brukes i avl.

» Er det sant at alle tisper bør ha et kull for sin egen skyld?

Mange tisper stortrives selvfølgelig med å ha valper, da det er et naturlig instinkt hos hunden - som hos andre dyr - å ta seg av sine egne avkom. Men i naturen er det ikke slik at alle får avkom. I en ulvflokk er det lederen som får valper, mens de øvrige tispene i flokken kan overta valpene i krisesituasjoner. Det er de sterkeste, både mentalt og fysisk, som fører sine arveanlegg videre. Det er en helt feil oppfatning at en tisper ikke kan ha et godt liv uten å ha hatt et valpekull eller to. Vi bør lære av naturen - det er de beste, de mentalt og fysisk sterke og friske dyrene som bør få muligheten til å formere seg, i tillegg til at vi som hundeoppdrettere selvfølgelig også må ta hensyn til de rasemessige kvalitetene.

» Er det sant at en tisper vil få mindre grad av innbilt svangerskap dersom hun får ha et valpekull?

Erfaringer viser tvert imot at mange tisper vil få langt større grad av innbilt svangerskap etter å ha hatt et valpekull enn det de hadde før.

» Er det sant at det er store penger å tjene på seriøst hundeoppdrett?

Det hender vi leser i aviser og ukeblader om en tisper som har fått et stort kull valper og derved bidratt til å bedre familiens økonomi. Selvfølgelig - iblant kan du være heldig å sitte igjen med et overskudd etter et valpekull. Men dersom du vil drive et seriøst hundeoppdrett er utgiftene store. Selve hundeholdet koster penger, og det koster mye penger å få fram gode hunder, og ikke minst koster det penger å la være å bruke de som ikke er gode nok. Det koster også penger å reise på utstillinger, delta på prøver osv, gjennomgå helseundersøkelser, røntgenfotografering og annet som måtte være nødvendig for å kunne dokumentere at din hund oppfyller de kravene raseklubben stiller til en avlshund. Ikke minst kan det koste mye penger å oppsøke den rette partner, ofte med lange reiser, overnattinger, paringsavgifter osv. I tillegg koster det selvsagt penger - og mye tid - å fostre opp et valpekull.

» Er det sant at blandingshunder er friskere og lever lenger enn rasehunder?

Det er ikke mulig å gi et generelt svar på et slikt spørsmål. Det er like stor forskjell på blandingshunder som på rasehunder. Ethvert individ er 50 % i slekt med hver av sine foreldre, dvs at de får halvparten av sine arveanlegg fra mor og halvparten fra far. Man er ikke garantert friskere avkom selv om foreldrene er av forskjellige raser. Generelt kan man si at avkom etter sunne hunder er sunnere og lever derfor lengre enn avkom etter mindre sunne hunder. Ofte er blandingshunder blitt til på grunnlag av tilfeldigheter uten at det foreligger noen som helst undersøkelser av hundenes helsetilstand, og det er ingen god grunn til å tro at avkom etter slike tilfeldige paringer skulle bli sunnere enn avkom etter individer som er undersøkt og valgt ut på grunnlag av mental og fysisk helse gjennom generasjoner.

Det tar mye tid å ha et valpekull, ikke minst med hensyn til sosialisering av valpene. Det tar også tid å finne de rette valpekjøperne til de rette hundene og veilede dem gjennom valpens oppvekst og når det ellers er behov for råd og hjelp. En seriøs oppdretter vil planlegge dette og avsette den tiden som trengs til å skaffe seg den nødvendige kunnskapen og til å ta seg av valpene. Ved et tilfeldig valpekull vil forholdene ofte ikke legges til rette på samme måte. Men når dette er sagt - mange blandingshunder er sunne og friske, men det samme gjelder selvfølgelig også rasehunder.

Oppdretterens etiske og moralske ansvar

Det å være oppdretter er utfordrende, krevende og spennende. Vi gjør mange valg basert på sannsynligheter, følelser og intuisjon, men aller viktigst er kunnskap. Som det også fremgår av det som er skrevet tidligere, er det et stort ansvar å drive oppdrett. Man må vurdere risikoen og alltid sette dyrevelferd, mental og fysisk helse i fremste rekke for sitt oppdrett.

Når en valp kommer i huset til den nye valpekjøperen, er det starten på et nytt liv – og for eierne ofte starten på en ny livsform. Det gir enormt mye glede å ha en hund – og desto mer smerte å miste den. Denne risikoen for at det skal gå galt, er det oppdretterens ansvar å gjøre så liten som mulig.

Som oppdrettere har vi ansvar for:

Hundene våre

Vi må påse at hundene våre vokser opp i et godt miljø og får den mentale og fysiske trening som skal til for å ha et lykkelig liv, og – hvis hunden er god og sunn nok – fungere som avlshund. Vi må ta vare på de gamle hundene våre og gi dem en trygg og god alderdom. En oppdretter har grunn til å være stolt av at avlshundene blir gamle. Gamle, men friske hunder er det beste tegnet på god helse!

Vi må sørge for at hundene er i god fysisk form før de pares, og at de har fått de nødvendige vaksiner før paring.

Valpene

Det er viktig at valpene får riktig stell og omsorg fra første stund. Dette omfatter å holde det rent og fredelig i valpekassen, korrekt føring og – ikke minst – sosialisering av valpene. Både arv og miljø har betydning for valpens utvikling og helse. Et negativt oppvekstmiljø – enten hos oppdretter eller den senere eieren – kan ødelegge en hund, kanskje for alltid. Det er oppdretterens plikt å gjøre det han kan for å unngå at dette skjer.

Valpene skal være friske ved levering. De skal undersøkes av veterinær og leveres med en veterinærattest som ikke er eldre enn to uker på leveringstidspunktet. De skal også være behandlet mot innvollsorm etter gjeldende anbefaling.

Oppdretter bør også informere valpekjøper om forsikring av valpen. Dersom valpen er registrert i Norsk Kennel

Klub, vil den få gratis livsforsikring i Agria fra den er fem uker gammel og frem til dagen etter levering (inntil 12 ukers alder). Alle registrerte valper har også en veterinærforsikring fra de er fem uker gamle hvis tispene er forsikret hos Agria og har avlstilllegg på forsikringen. Se for øvrig informasjon om forsikring på side 25.

Valpekjøperen

Valpekjøperen skal få informasjon om dine hunder og om rasen – på godt og «vondt». Ikke alle raser passer for alle mennesker – og ikke alle mennesker passer til å ha hund. Å selge den rette hunden til de rette menneskene, er slett ikke alltid lett, men det er likevel en viktig del av oppdretterens ansvar. Alle raser trenger mosjon, men noen mer enn andre. Alle raser med pels trenger pelsstell, men ikke alle trenger like mye. Alle trenger et bad når de er skitne, men ikke alle er like lette å bade. Alle drar med seg skitt inn, og har man «støv på hjernen», er man ikke nødvendigvis den rette eier av en hund som liker å ferdes i skog og mark. Alle hunder trenger plass, men ikke alle like mye. Kort sagt: Gi valpekjøper all nødvendig informasjon om den rasen du selv er så glad i, så unngår du mange problemer og misforståelser.

Valpekjøperen har krav på at du stiller opp med råd og veiledning gjennom valpeperioden, men også senere i livet hvis de har behov for det. Dersom valpekjøper ikke kan ta vare på hunden, bør du som oppdretter være behjelpelig med å finne et nytt hjem som er trygt og godt.

Rasen vi arbeider med

Vi har valgt vår rase fordi vi trives med nettopp disse hundene. Det er vår plikt overfor rasen å arbeide for å ivareta og utvikle de positive og rasetyperiske egenskapene.

Utvalg og kombinasjon av avlsdyr

I naturen er det de beste dyrene som blir avlsdyr, det er de fysisk og psykisk sterkeste. Arten utvikles og tilpasses det miljøet den skal leve i. Dette er den naturlige seleksjonen – den sterkeste og mest tilpassningsdyktige vil føre slekten videre.

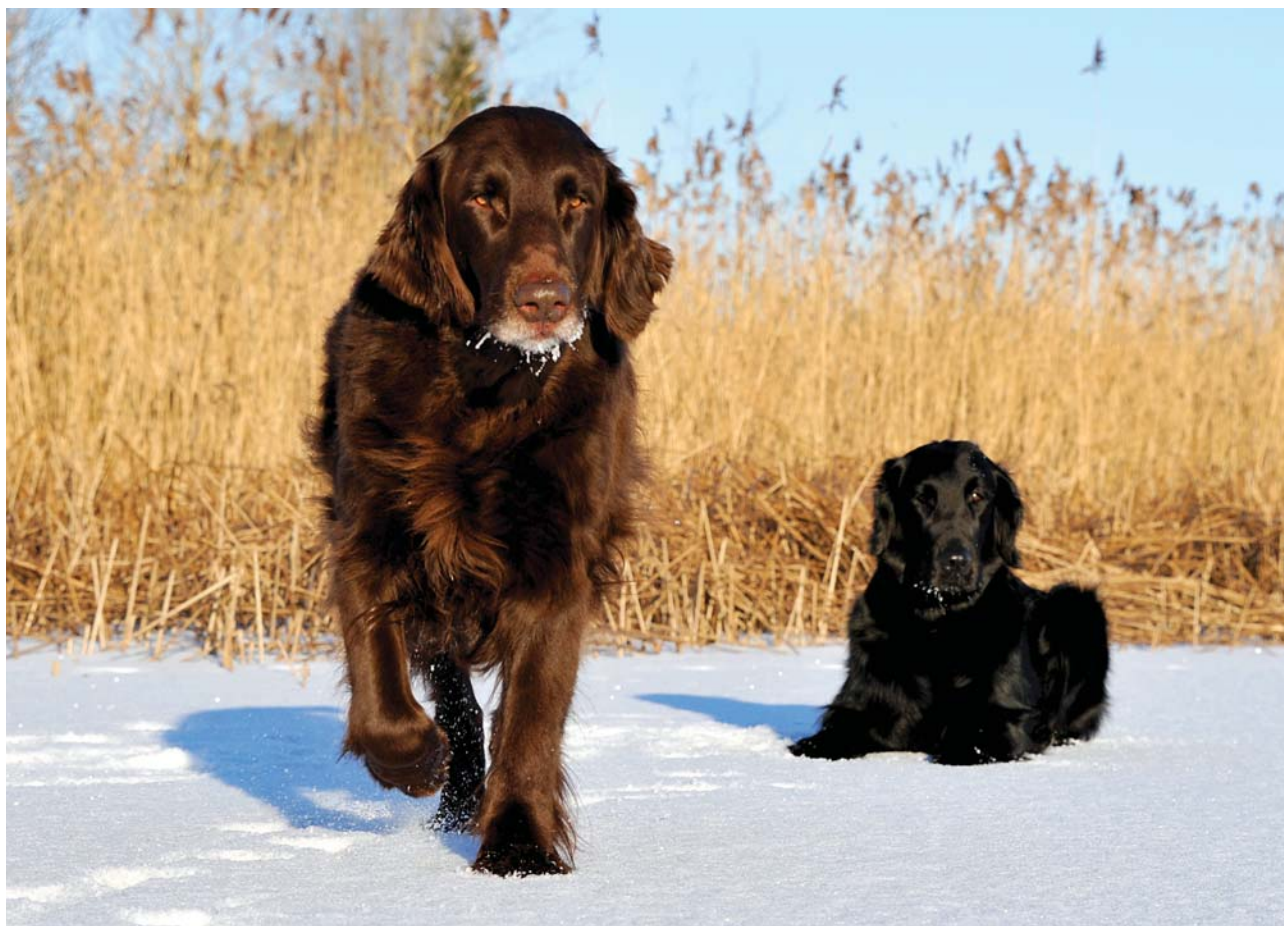
Hunden vokser opp i et helt annet miljø og stilles overfor helt andre krav, men det grunnleggende blir likevel det samme: Det er de beste hundene som bør gå videre i avl. Generelt sier vi at vi velger våre avlsdyr blant den beste halvparten. Hva som defineres som «best» vil være avhengig av hvilken rase det er snakk om. Nedenfor er det satt opp en del generelle retningslinjer ved utvalg av avlsdyr. Det kan være lett å henge seg opp i detaljer og bruke dem som «alibi» for at nettopp min hund må få valper: «Mira har så ekstremt vakre ører, at hun må bare få valper.» Eller: «Med så perfekte hofter, har jeg ingen betenkeligheter med å la Passop gå inn i avl. Han er rett nok en skikkelig grinebiter og har haltet litt i fronten fra tid til annen – men det skyldes sikkert dårlige erfaringer eller skade i oppveksten...»

Det viktigste rådet ved utvalg av avlsdyr er at man må vurdere hele hunden, både fordeler og svakheter, mentalt og fysisk og selvsagt også rasemessige kvaliteter. Ingen hund er perfekt på alle områder, men skal vi få en avlsmessig framgang må vi velge våre avlsdyr blant de beste og kombinere avlsdyrene på en fornuftig måte. Det er imidlertid et helt grunnleggende krav om at alle avlsdyr skal være klinisk friske, både mentalt og fysisk. Mer om generelle krav til avlsdyr finner du i NKKs Ethiske grunnregler for avl og oppdrett samt NKKs avlsstrategi. Se s. 26 - 28.

Mentalitet/gemytt

Dette er allerede nevnt flere ganger, men kan ikke nevnes for ofte. Et godt gemytt er den viktigste egenskapen for enhver hund. Det hjelper ingen ting hvor sunn og frisk den er på alle mulige andre måter hvis den ikke kan fungere slik den er tiltenkt i familie og samfunn.

Norske undersøkelser viser at uønsket gemytt faktisk er hovedårsaken til avlivning av hunder i de undersøkte

rasene. Man skal imidlertid være klar over at det som enkelte mennesker vil karakterisere som et uønsket gemytt eller uønsket mentalitet, ikke alltid er en feil, men kan faktisk være helt typisk for rasen. For eksempel kan enkelte hunder «stresse» mer enn familien liker; de må kanskje gå på tur eller aktiviseres 3-4 timer per dag før de er fornøyd og kan legge seg ned og slappe av. For mange raser er dette en ønskelig egenskap for at den skal kunne fungere til de oppgavene den er tiltenkt, men for mange mennesker er det negativt. I så fall har de valgt feil rase. Enkelte raser bjeffer mer enn andre, og er man ømfintlig overfor slik støy, eller har naboer som er det, bør man ikke velge en rase som er kjent for å bjeffe mye. Det er din oppgave som oppdretter å informere om rasens særegenheter for å unngå slike feilplasseringer.

Fysisk helse og sykdom

Det finnes sykdom, eller disposisjon for sykdom, hos alle hunderaser slik det også gjør hos andre dyr og mennesker. Men ikke alle sykdommer er like alvorlige og ikke alle har like stor betydning for hunden. Mange sykdommer finnes i flere grader og styres av flere gener, og graden av sykdom kan påvirkes både av arv og miljø. Noen sykdommer skyldes imidlertid bare arv, mens andre kun skyldes andre faktorer og har ingen arvelig komponent.

Vær imidlertid klar over at om en hund har fått konstatert at den har en defekt eller en sykdom, behøver ikke det å bety at hunden ikke kan leve et normalt liv. Mange sykdommer kan behandles, og andre kan hunden ha i så liten grad at den ikke selv er klar over at den har noen sykdom. Man skal gi hunden muligheten til å leve et godt liv ut fra sine egne forutsetninger. Men man skal være klar over at selv om hunden kan behandles med medisiner, operasjoner eller på annen måte – eller har sykdommen i så liten grad at den ikke selv vet om det – betyr ikke dette nødvendigvis at den bør brukes i avl. Man må sette seg inn i problematikken omkring rasens helse og sykdommer med genetisk bakgrunn, og arbeide for at det er de beste hundene som brukes i avl. Gjennom avlen skal vi arbeide for å begrense utbredelsen av arvelige sykdommer.

I Norge har vi meget god oversikt over helsetilstanden innen de aller fleste raser sammenlignet med de fleste andre land. Det er viktig at oppdrettere og raseklubber samarbeider gjennom sine bekjempningsprogram mot arvelige sykdommer. Åpenhet omkring problemene er et nøkkelord. Det vi ikke har kunnskap om, er det vanskelig å gjøre noe med.

Det må være en grunnregel i alt avlsarbeid at avlshunder skal være fysisk og psykisk friske. ►

Det må være en grunnregel i alt avlsarbeid at avlshunder skal være fysisk og psykisk friske.

Bruksegenskaper

Spesielle bruksegenskaper er viktig for mange raser. Det finnes raser som er avlet fram med hovedvekt på helt spesielle egenskaper, som forskjellige jakthunder, gjeterhunder, trekkhunder og så videre. Disse egenskapene er det viktig å ta hensyn til i avlen, og ikke minst er det viktig å gjøre oppmerksom på dette overfor valpekjøperen om man skal kunne selge den rette hunden til den rette eieren.

Det finnes flere metoder for å teste hundenes bruksegenskaper, og det arrangeres en rekke bruksprøver i regi av Norsk Kennel Klub og medlemsklubber. Resultater fra slike prøver forteller mye om hundens bruksegenskaper, men de forteller ikke nødvendigvis hva som skyldes arv og hva som skyldes en dyktig trener. Men arven er grunnlaget, og resultater fra slike prøver har derfor stor betydning i hundeavlen.

Eksteriør

Rasestandard (rasebeskrivelse)

Den enkelte rase har sin egen rasestandard. Den internasjonale kynologiske organisasjonen FCI (Fédération Cynologique Internationale) har bestemt at det er rasens hjemland som utarbeider rasestandarden. Rasens hjemland er ikke nødvendigvis det samme som rasens opprinnelsesland, men kan i mange tilfeller være det, slik som for våre egne nasjonale hunderaser. Mange raser har England som hjemland selv om de opprinnelig stammer fra helt andre land. Dette skyldes at England var foregangslandet for moderne hundeavl og dermed også har utarbeidet rasestandarder for en rekke raser.

Rasestandarden beskriver hunden slik man ønsker den skal være, både med hensyn til størrelse, farger, pels – men i like stor grad hundens ønskede konstruksjon og funksjon – både mentalt og fysisk. Den påpeker både ønskede og uønskede egenskaper og bygningstrekk.

Det rettes fra enkelte hold mye kritikk mot hundeavlen på grunnlag av rasestandardene. Mye av kritikken bunner nok i manglende kunnskap om hva som egentlig står i rasestandardene. De fleste er på mange punkter relativt rundt formulert, og inneholder svært sjelden beskrivelse av de mest ekstreme detaljer. Tidligere fantes slike detaljer beskrevet i enkelte rasestandarder.

I de senere tiårene er imidlertid de fleste rasestandarder gjennomgått på nytt, nettopp for å fjerne ekstreme beskrivelser som påvirker hundens helse og funksjon. At noe er beskrevet som bra eller ønskelig i standarden, betyr ikke det samme som at jo mer desto bedre. Hvis øynene er beskrevet som relativt store og runde i formen, betyr ikke det at det er bedre jo større og mer utstående de er. Utstående øyne er en feil hos alle raser. Det er ofte det ekstreme som skaper helsemessige problemer. NKK har lagt ned et stort arbeid for kunnskapsheving og utdanning på dette området, blant annet gjennom sin serie av dommerelevkompendier, og også gjennom kurs og seminarer både for dommere og oppdrettere. I samarbeid med de øvrige nordiske landene har NKK utarbeidet Breed Specific Instructions regarding exaggeration in pedigree dogs (BSI). Dette er et dokument som gir instruksjon til dommere – og oppdrettere – for å unngå eksteriøre overdrivelser som påvirker hundens helse og funksjon. For mer informasjon, se s. 22.

Utstillingssystemet

Utstillingssystemet danner grunnlaget for vurdering av hundenes eksteriør. Vi anbefaler at alle avlsdyr skal være utstilt på offisielle utstillinger, slik at de får en eksteriørbeskrivelse av en utdannet hundedommer som er autorisert for rasen. De ulike raseklubbene har også ofte krav eller anbefalinger om hvilken premiegrad hunden bør ha oppnådd for at de vil anbefale at den brukes i avl.

Det arrangeres en rekke eksteriørutstillinger rundt om i landet i løpet av et år. Valper kan man stille ut fra de er fire til de er ni måneder. Dette er uoffisielle utstillinger, og dømmes ikke nødvendigvis av dommere som er autorisert for rasen. Valpeutstillinger er imidlertid viktig både for hund og eier, ikke minst med hensyn til trening i og utenfor utstillingsringen. Her treffer valpen andre valper og andre raser, og her får eier mulighet til å se andre valper og utveksle erfaring med andre hundeeiere.

Fra hunden er ni måneder gammel, kan den stilles i offisiell klasse. Juniorklassen omfatter aldersgruppen 9-18 måneder og unghundklassen 15-24 måneder. En hund over 15 måneder kan også stilles i åpen klasse inntil den eventuelt blir champion og går over i championklasse (må da være minst 24 måneder). Når hunden er åtte år, kan den stilles i veteranklasse. Det finnes også bruksklasse for hunder som har oppnådd spesifisert premiering fra jakt-/bruksprøver. For mer informasjon henvises til NKKs utstillingsregler. Terminliste over alle offisielle utstillinger finnes på www.nkk.no.

Hvorfor er det viktig med hundeutstilling?

- Hunden får en totalvurdering av sitt eksteriør i forhold til rasestandarden. Dette er ingen ren skjønnhetskonkurranse hvor hunden kun blir bedømt når den er stilt opp foran dommeren. Hundens funksjon – bevegelser, sunnhet og mentalitet er minst like viktig. Hunder som er utrygge overfor folk eller hunder, vil fort falle gjennom i utstillingssystemet.
- På utstilling får man mulighet til å treffe andre med interesse for den samme rasen. Den uerfarne kan skaffe seg mye informasjon fra erfarne hundeeiere, og de mer erfarne får mulighet til å utveksle nytt fra inn- og utland.
- Her får du muligheten til å se andre hunder – ikke bare de som vinner, men også deres slektninger og andre «nye» hunder – eller slektninger av din egen hund. Hvis du er interessert i avl, er dette også en ypperlig anledning til å få se mulige avlspartnere og snakke med eierne og andre med kunnskap om hundens egenskaper og bakgrunn.
- Utstillingssystemet gir oppdretterne en tilbakemelding på de eksteriøre kvalitetene hos de hundene de har produsert, på samme måte som de offisielle

helsestatistikkene gir tilbakemelding om hundenes helse, og som bruks- og jaktprøver gir tilbakemelding om hundens resultater i disse grenene.

Fra enkelte hold rettes det kritikk mot utstillingssystemet; enkelte hevder sågar at det er overgrep mot hunden å ta den med på utstilling. Dette bunner i manglende kunnskap. De fleste hunder trives på utstilling, men det er selvfølgelig opp til oss eiere å sørge for å legge forholdene til rette for at hunden skal ha det trivelig.

Genetisk variasjon

Langsiktig planlegging av avlen er svært viktig; man må tenke på hva som er gunstig for rasen på lang sikt! Liten genetisk variasjon er en av de store utfordringene i dagens hundeavl.

Redusert genetisk variasjon betyr at det blir flere og flere like gener, noe som kan føre til at det blir økt forekomst av arvelige sykdommer gjennom dobling av defektgener. I tillegg kan det ha uspesifikke effekter på f.eks. immunforsvar og fruktbarhet. Stor genetisk variasjon vil gi stor variasjon i rasen og generelt mindre risiko for sykdom. ►

Når man avler ønsker man å bevare, og også forbedre rasen. Man får framgang ved å velge ut de beste hundene og sørge for at disse får flere avkom enn de andre. Ved å plukke ut kun de beste og de som er svært typelike, risikerer man å redusere den genetiske variasjonen. Forutsetningen for framgang er at det finnes noen hunder som genetisk er bedre enn de andre, og variasjon er derfor en forutsetning for framgang. Det vil alltid være en balanse mellom å velge de beste og å opprettholde den genetiske variasjonen.

For å opprettholde den genetiske variasjonen er det viktig å bruke nok hunder i avl, ingen hunder bør brukes for mye og innavlsgraden bør holdes lav.

Bruk nok hunder i avl

For antallsmessig små raser er det viktig at et tilstrekkelig antall hunder brukes i avl, at det er en tilnærmet jevn fordeling mellom antall tisper og antall hannhunder som brukes og at ikke for mange av disse er i slekt. Avlen bør spres på flere individer. Dette er viktig for ikke å få for stor innavlsøkning og tap av genetisk variasjon.

Det å bruke hunder fra utlandet kan være svært verdifullt fordi de ofte er mindre i slekt med de norske hundene, men merk at det ikke alltid er tilfelle. En utfordring med å bruke utenlandske hunder er at vi ofte har mindre informasjon om hunden og dens slektninger. Likevel kan

det å bruke ubeslektede hunder fra utlandet være svært verdifullt for de fleste raser, men det er ofte kostbart. En import bør under alle omstendigheter brukes forsiktig og med fornuft.

Matadoravl

Matadoravl betyr at en hund får for mange valper i forhold til rasens størrelse, noe som fører til redusert genetisk variasjon. Dersom det er en god og sunn hund som gir sunne avkom så kan dette umiddelbart virke som en god ide, men problemene kommer i de neste generasjonene hvor det blir vanskelig å finne hunder som ikke er i slekt med matadoren. I en liten populasjon vil dette føre til at store deler av hundene vil være i ganske nær slekt med hverandre. Det kan videre være svært uheldig hvis det senere viser seg at denne hunden likevel enten hadde eller var bærer av en sykdom, for da kan dette ha spredt seg til mange før man oppdager det.

NKKs grunnleggende anbefaling er at en hund ikke bør ha flere avkom enn tilsvarende 5 % av antall registrerte hunder i en rasepopulasjon i en 5-årsperiode. I antallsmessige store raser bør dette tallet reduseres til 2%.

Gode hunder bør få flere valper enn andre, men den må ikke få for mange. En god avlshund er en hund som gir gode, sunne avkom, og da bør det være mulig å benytte en av sønnene i stedet for kun å benytte hunden selv. Vær oppmerksom på at i små raser så kan også en tisper være en matador.

Genetikk, avl og oppdrett

3. utgave, Norsk Kennel Klub 2005 - 315 sider

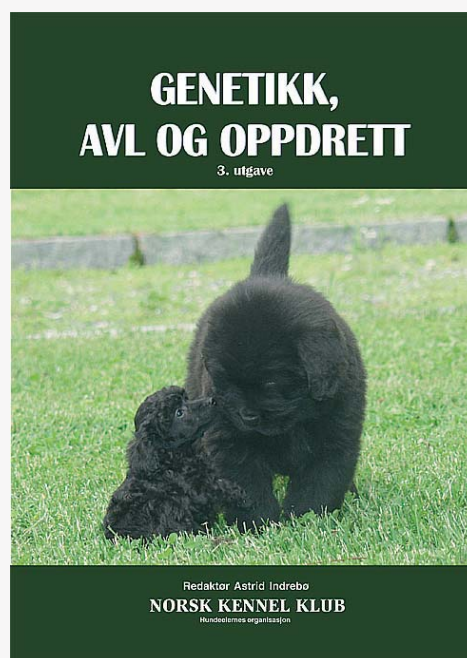
Boken er skrevet av veterinærene Astrid Indrebø, Hilde Bremnes, Frode Lingaas og Renate Grotle Nydal.

Boken er fullspekket av informasjon om alle sider av hundeoppdrett. Den starter med et nytt kapittel om oppdretteren, hvor det også står en artikkel om den gamle hunden. Videre gir den en grundig, men lettfattelig innføring i genetikk, nedarving og hvordan dette skal benyttes i et effektivt og sunt avlsarbeid. Reproduksjon, drektighet og fødsler er viet stor oppmerksomhet. Den har egne kapitler om behandling av spedvalper og om mental utvikling fra valp til voksen. Fôring av hunder i ulike livssituasjoner er grundig behandlet, og boken avsluttes med et kapittel om forebyggende helsearbeid.

Boken er uunnværlig for enhver som driver med oppdrett av hund!

Pris: kr. 300,-

Selges i NKKs nettbutikk på nkk.no

NKK anbefaler at innavlsgraden for et kull er under 6,25 %, og vi anbefaler at den gjennomsnittlige innavlsgraden for rasen over tid er under 2,5 % basert på komplette 6 generasjoners stamtavler i DogWeb.

Innavlsgrad

Innavl er paring mellom to individer som er mer beslektet med hverandre enn gjennomsnittet i rasen. I hundeavl brukes ordet «linjeavl» når det dreier seg om svakere innavl. Store krav til sunnhet og helse bør vi alltid sette til våre avlsdyr, både fysisk og ikke minst mentalt. Men ønsker man å benytte linjeavl/innavl, må kravene være enda strengere og seleksjonen enda sterkere enn ved utavl. Man kan være heldig, men dessverre minst like ofte svært uheldig.

Når man snakker om å holde innavlsgraden lav, så snakker man om to forskjellige ting. Man ser på innavlsgraden i hver enkelt kombinasjon, og hvis den er høy så øker det risikoen for sykdom hos valpene. Det er derfor viktig at den er lav, og som en generell anbefaling så bør innavlsgraden basert på en 6 generasjoners stamtavle være under 6,25 %.

I tillegg må man se på den gjennomsnittlige innavlsgraden i rasen. Dersom denne over tid er for høy, er det et tegn på at man mister for mye genetisk variasjon og man vil i fremtiden kunne få innavlsproblemer, redu-

sert avlsfremgang etc. Vi anbefaler derfor at den gjennomsnittlige innavlsgraden i rasen ligger under 2,5 %, og den bør hvert fall være under 5 %, basert på 6 generasjoners stamtavler i DogWeb.

Se også NKKs Etske grunnregler for avl og oppdrett pkt 2, s. 26.

Oppsummering

Ved utvalg av avlsdyr må man vurdere hele hunden, både fordeler og svakheter, mentalt og fysisk og selvsagt også rasemessige kvaliteter. Mentalitet og helse er det aller viktigste. Ingen hund er perfekt på alle områder, men skal vi få en avlsmessig fremgang må vi velge våre avlsdyr blant de beste, spesielt med hensyn til fysiske og mentale egenskaper, og kombinere avlsdyrene på en fornuftig måte. Samtidig må vi også ivareta den genetiske variasjonen ved å bruke nok hunder i avl, ingen hunder bør brukes for mye og innavlsgraden bør holdes lav.

Bare funksjonelt, klinisk friske hunder skal brukes i avl. Det er ikke nok at de er klinisk friske, men det er en forutsetning for at de i det hele tatt skal kunne vurderes som avlsdyr!

Norsk Kennel Klub - hundeeiernes organisasjon

Norsk Kennel Klub ble stiftet 24. januar 1898. Den vesentlige årsaken til denne stiftelsen var å få en sentral organisasjon som kunne ha ansvaret for stambokføring av hunder og gjennom denne registreringen ivareta de forskjellige hunderasene. Gjennom første halvdel av 1900-tallet ble dette NKKs hovedoppgave ved siden av arrangementer og hundeutstillinger.

Fra 1960 og frem til i dag har både hundesporten i Norge og NKK hatt en rivende utvikling. NKK har ved utgangen av 2013 nesten 95 000 medlemskap, fordelt på ca 250 medlemsklubber (raseklubber, forbund og hundeklubber).

NKK består av en administrasjon og 13 regioner over hele landet. Regionenes hovedoppgaver er å koordinere hundesporten i distriktene, samt å kartlegge og gjennomføre opplæring og informasjon på lokalt plan.

Registrering

Som for over 100 år siden er stambokføring, eller registrering av hunder, fortsatt en av organisasjonens hovedoppgaver. Årlig registreres rundt 30 000 hunder i NKK, fordelt på ca 320 raser – og antallet registrerte raser er stadig økende. De fleste hundene blir registrert som valper, men noen registreres i NKK i voksen alder. Dette gjelder i første rekke importerte.

Utstillinger og prøver

En annen viktig oppgave er hundeutstillinger og prøver. NKK avholder selv 11 internasjonale utstillinger i året. I tillegg arrangeres en rekke utstillinger av lokale hundeklubber og raseklubber. På de fleste av NKKs utstillinger arrangeres også lydighets- og agilitykonkurranser. Slike konkurranser arrangeres også av lokale hundeklubber og raseklubber. I tillegg arrangeres en rekke prøver for ulike raser; jaktprøver (fuglehundprøver, elghundprøver, kunsthiprøver, drevprøver med mer), jaktanleggsprøver, fersksporprøver, blodsporprøver, kåringsprøver og vannprøver samt mentalbeskrivelse hund (MH), karaktertester og funksjonsanalyser. Godkjenning og koordinering av disse prøvene er NKKs ansvar, mens selve arrangementet er overlatt til de forskjellige klubber og forbund.

Utdannelse av dommere

NKK har ansvaret for utdannelsen av dommere. I forbindelse med utdannelsen av eksteriørdommere er det

Bli medlem
i en NKK-klubb
og hjelp oss i vårt
arbeid for
dyrevelferd og
glede!

www.nkk.no/blimedlem

utarbeidet en serie på fem dommerelevkompendier, som også er tilgjengelige for alle som er interessert i å lære seg mer om anatomi og bevegelse, genetik, typeforståelse og annet. Funksjonell anatomi, helse og dyrevelferd står sentralt i NKKs dommerutdannelse. Når det gjelder dommere til de ulike prøvene, er ansvaret for selve utdannelsen lagt til de forskjellige klubber og forbund, men ansvaret for godkjennelsen ligger også her hos NKK.

Informasjon

Informasjon er en meget viktig oppgave for NKK. Vår viktigste informasjonskilde er bladet Hundesport, som sendes til alle medlemmer og kommer med ti utgaver i året. Her finnes blant annet artikler om ulike deler av hundeholdet, reportasjer, populærvitenskapelige artikler om hund og helse utarbeidet i samarbeid med fagpersoner, informasjon om forskningsprosjekter, nytt fra inn- og utland samt mye annet.

NKKs nettsider www.nkk.no inneholder nyttig informasjon om hund og hundehold. Her finner du for eksempel faglig/populærvitenskapelig stoff, praktiske opplysninger, informasjon om arrangementer, resultater fra tidligere arrangementer og dagsaktuelle nyheter fra Hunde-Norge. Via innlogging på «Min side» kan du blant annet melde deg ut og inn av klubber og forbund, bestille ulike skjemaer, registrere valpekull, søke om championat med mer.

I regi av NKK arrangeres det en rekke kurs, seminarer og møter rundt om i landet. Det arrangeres også store sentrale seminarer. Spesielt stor vekt blir det lagt på informasjon om avl, oppdrett og helse - både fysisk og psykisk. Det utarbeides kompendier og seminarhefter i forbindelse med de fleste arrangementene. Disse er tilgjengelige for alle og kan kjøpes hos NKK.

Helse

NKK står for sentral registrering av flere sykdommer på ulike raser. Disse opplysningene er tilgjengelige direkte fra NKKs database for alle medlemmer, samt for landets veterinærer gjennom DogWeb, se side 21. Registreringsarbeidet og opplysningsarbeidet omkring avl og oppdrett foregår i nært samarbeid med raseklubbene, som har forvaltningsansvaret for sine respektive raser. Vi har et nært samarbeid med Norges veterinærhøgskole, praktiserende veterinærer og Smådyrpraktiserende veterinærers forening.

NKK har ansatt to veterinærer og en avlskonsulent med utdanning både som veterinær og fra Universitet for miljø- og biovitenskap. Disse tre arbeider med avl, helseprosjekt, informasjon og forskning i nært samarbeid med Norges veterinærhøgskole.

Nordisk og internasjonalt samarbeid

Nordisk Kennel Union (NKU) består av representanter fra de nordiske lands nasjonale kennelklubber, og ble dannet i 1953 for å styrke samarbeidet mellom de nordiske landene og for å finne felles løsninger på felles problemer. En av de viktige funksjonene til NKU er å standardisere og forenkle regler og retningslinjer omkring nasjonale registreringer, hundeutstillinger, konkurranser mm, samt ta stilling til en rekke viktige spørsmål vedrørende avl og helse. NKUs Vitenskapelige komité har møte en gang i året hvor avl og helsearbeid samt samarbeid og informasjon om forskningsprosjekter er sentrale temaer. NKUs Røntgenpanel samles to ganger hvert år. Her diskuteres blant annet samordning av rutiner rundt røntgenfotografering og avlesning, som er en viktig del av den nordiske kvalitetssikringen. Røntgenpanelet er felles nordisk ankeinstans for avlesning av røntgenbilder.

NKK er medlem av Fédération Cynologique Internationale (FCI), som er en internasjonal hundeorganisasjon som ble stiftet i 1911. Norge har vært medlem siden 1935. Helt frem til etter 2. verdenskrig var FCI en europeisk organisasjon, men har siden vokst og er nå verdensomspennende med hele 86 medlemsland. Alle medlemslandene i FCI anerkjenner samme rasestandarder. FCI har den bestemmelsen at det er rasens hjemland som fastsetter og bestemmer rasebeskrivelsen. Rasestandardene må godkjennes av FCI Standard Commission. Innenfor FCI er NKK ansvarlig for rasestandardene til de norske rasene. Dette gjelder Norges nasjonalrase norsk elghund grå, norsk elghund sort (som er en helt egen rase og ikke en fargevariant av den grå), norsk lundehund, norsk buhund og de tre harehundrasene dunker, hygenhund og haldenstøver. I tillegg er NKK medansvarlig for rasebeskrivelsene til samojedhund og grønlandshund, hvor de nordiske landene representert av NKU er anerkjent som disse to rasenes hjemland.

I tillegg til arbeidet med rasestandarder, har FCI en viktig samordnende funksjon på en rekke områder som inkluderer ulike prøver og aktiviteter. Avl og helse er høyt prioritert i FCI, blant annet gjennom arbeid i Scientific Commission, Standard Commission og Breeding Commission.

» Som medlem av FCI er NKK og våre medlemmer forpliktet til å følge FCIs regelverk. En oppdatert versjon av FCIs regelverk finnes på www.nkk.no og www.fci.be.

Utdanning – kurs og seminarer

Norsk Kennel Klub har i en årrekke arrangert en rekke sentrale kurs og helseseminarer, både oppdretterseminarer og avlsråds kurs. Avlsråds kursene arrangeres i januar hvert annet år, og er åpne for medlemmer av klubbens avlsråd og styre.

Oppdretterutdanning

Allerede i 1992 startet NKK sin oppdretterutdanning med flere helgekurs rundt omkring i landet. I 2008 fikk kursserien navnet Oppdretterskolen. Kursserien består av to helgekurs som holdes på en rekke steder rundt om i landet, fra Stavanger i sør til Tromsø i nord. Serien har et lite opphold i 2014, og planen er å starte opp igjen i 2015. Oppdretterskolen retter seg mot alle med interesse for oppdrett av hund, enten man er helt fersk og har et ønske om en gang å begynne med oppdrett, om man er hannhundeier og ønsker å lære mer om genetikk og avl – eller om man har lang erfaring som oppdretter. Norske oppdrettere er svært interesserte i å gå på kurs, og Oppdretterskolen er oftest fulltegnet lenge før påmeldingsfristen går ut.

Sentralt i NKKs avlsstrategi står bevisstgjøring av oppdrettere gjennom utdanning og opplæring. Vi ønsker å fokusere på kunnskap, samarbeid, åpenhet og respekt

blant oppdrettere og hundeeiere. På denne måten vil vi arbeide for vår målsetning i hundeavl: Funksjonelt friske hunder, med en rasetyrisk konstruksjon og mentalitet, som kan leve et langt og lykkelig liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet. NKK mener at strenge registreringsrestriksjoner basert på en rekke forbud og påbud ikke er den rette veien å gå for å nå denne målsetningen, da dette vil kunne føre til oppdrett av uregistrerte hunder uten noe som helst krav til helseundersøkelser og sunnhet. Vi ønsker isteden å satse på økt kunnskap. NKKs Oppdretterskole er et viktig bidrag i denne satsningen.

Oppdretterskolen tar for seg grunnleggende genetikk og avl, seleksjon og kombinasjon av avlsdyr, vektlegging av egenskaper hos hunden og rasen, bruk av resultater fra screeningundersøkelser, DNA-tester etc. Dyrevelferd, etikk, helse og helhetstenkning står sentralt. Videre undervises det i praktiske forhold rundt oppdrett – fra paring, drektighet, fødsel og frem til valpene er levert. Helse og sykdom hos tisper og valper blir nøye gjennomgått. Hva er normalt i forbindelse med fødselen – og når bør du kontakte dyrlegen? Hva kan du gjøre for å redde livet til slappe valper hvis tisper er syke? Hvilket ansvar har en oppdretter overfor valpene og valpekjø-

perne? Dette er bare noen av de mange temaene vi tar for oss på dette kurset. Det er utarbeidet en egen bok for denne kursserien – *Genetikk, avl og oppdrett* – som kan bestilles i NKKs nettbutikk på nkk.no.

Kynologikurset

Kynologi er læren om hund. Kynologikurset ble holdt for første gang i år 2000, og er et populært kurs som arrangeres jevnlig av regionene. Foredragsholdere er som regel hundedommere.

Sunne hunder er anatomisk godt konstruerte hunder – og det er det kurset først og fremst setter fokus på. Hundens anatomi og bevegelser uansett rase – hvorfor ser hundene ut som de gjør – og hvorfor oppfører de seg ulikt – det er det kurset handler om. Hundens historikk er viktig, i tillegg også en liten innføring i genetikk, ikke mer enn at alle klarer å følge med og gjennom dette få en større forståelse for arveanlegg og arvegang.

Kynologikurset er først og fremst beregnet på dem som ønsker å lære mer om hund. Det er ikke nødvendig med noen forkunnskaper, men det er ofte deltagere som har både utstillings- og oppdrettererfaring på kursene. En del av diskusjonen vil gjelde det som foregår på utstillinger, men det er ingen forutsetning med utstillingserfaring – og kanskje man blir inspirert til å se på utstillinger med andre øyne! Kurset er obligatorisk for alle som ønsker å bli eksteriørdommere.

Sentrale seminarer

Historien bak NKKs satsning på kurs og seminarer skriver seg svært mange år tilbake. Aktiviteten ble kraftig opptrappet da NKKs hovedstyre innførte Oppdretteråret '93 med regionale helgekurs over store deler av landet. Som oppfølging av Oppdretteråret '93, lanserte NKK i 1996 Hund og Helse mot 2000. Dette var et stort og landsdekkende kurstilbud og sentrale helseseminarer som i likhet med kursene i Oppdretteråret '93 ble godt mottatt i hundemiljøet.

Av NKKs sentrale seminarer kan nevnes Hund og Helse (1990), Oppdrett og Ansvar (1992), Valpens Helse og Utvikling (1996), Hund og Samfunn (1998), Atferd (2001), Atferd og Helse (2004), Hund og Helse (2006) og Atferd (2012). Høsten 2014 arrangerer NKK seminaret «*Atferd 2014 – Født sånn eller blitt sånn?*»

NKKs satsning på informasjon om hundehelse har vakt stor interesse og anerkjennelse i det internasjonale hundemiljøet, og blir sett på som unik i kennelklubb-sammenheng.

Registrering av hund

Norsk Kennel Klub registrerer rundt 30 000 hunder hvert år, fordelt på ca 320 raser. De fleste blir registrert som valper, men noen registreres også i NKK i voksen alder. Dette gjelder i første rekke importere.

I NKKs register optas alle hunder som er født i Norge dersom begge foreldre er av samme rase og registrert i NKK eller utenlandsk register anerkjent av NKK. Begge foreldredyrene må være ID-merket. For en del raser gjelder enkelte tilleggskrav angående helseresultater. Oversikt over disse kan man få på www.nkk.no, eller ved henvendelse til NKK. Registreringsanmeldelsen/paringsbeviset skal underskrives av både oppdretter(e) og hannhundeier(e). Oppdretter er den som eide eller disponerte tispene for avl på paringstidspunktet. Skal andre enn registrert eier godtas som oppdretter, må det foreligge en disposisjonserklæring fra eier. Samme regel gjelder for hannhund. Disposisjonserklæringen må sendes inn til NKK før valpekull kan registreres.

Det er oppdretters plikt å være kjent med de krav som til enhver tid gjelder og manglende kjennskap kan ikke påberopes som grunnlag for dispensasjon senere. NKK gjør uttrykkelig oppmerksom på at dersom det gis falske eller feil opplysninger ved registreringen, kan dette medføre at kullet senere avregistreres med de konsekvenser dette kan medføre uten at NKK kan holdes ansvarlig.

Registrering av valpekull kan enten gjøres elektronisk via «Min side» på www.nkk.no, eller ved å sende inn NKKs skjema for registreringsanmeldelse og paringsbevis i posten.

Valpene registreres først med oppdretter som eier og man behøver derfor ikke vente med registreringen til valpene er solgt. Det er ikke krav om minimumsalder på valpene, men de må registreres før de har fylt tre måneder og hele kullet skal registreres samtidig. Valpene blir tildelt sitt registreringsnummer i NKK og oppdretter får tilsendt et eget ID-skjema hvor registreringsnumrene og valpenavnene er påført. Dette skjemaet skal oppdretter ta med til veterinæren når valpene skal ID-merkes. Valpene må ID-merkes før registreringen kan ferdigstilles og veterinæren sørger for at valpenes registreringsnummer blir linket opp mot ID-nummeret og sørger for at de registreres i Dyreidentitet sin database. Dette går elektronisk til NKK og stamtavlene kan sendes ut til oppdretter sammen med eierbevisene.

Det første eierskifte fra oppdretter til kjøper er gratis fram til valpene er seks måneder gamle. Eierskifte kan foretas elektronisk ved hjelp av en PIN-kode som finnes på eierbeviset.

Ved første gangs bruk av utenlandske hunder i Norge må kopi av registreringsbevis medfølge, sammen med bevis for at øvrige krav for registrering er oppfylt (ID-merking og f.eks. kjent HD-status, DNA-status for spesifikke sykdommer, øyelysingsresultater mm. for raser hvor dette er et krav). Utenlandske hunder som er permanent innført til Norge skal være omregistrert til NKKs register før valpekull kan registreres.

Dersom kulletts far hverken har vært utstilt hos NKK eller samarbeidende klubb, eller har registrert valper etter seg i NKK tidligere, må det vedlegges attest fra veterinær eller autorisert hundedommer om at hunden har normalt utviklede testikler på normal plass. Undersøkelse av testikler må være foretatt etter fylte 6 måneder.

Valpene vil automatisk være gratis livsforsikret i Agria. Forsikringen gjelder dog tidligst fra den dag valpen er fem uker gammel. Denne valpeforsikringen varer fram til valpen overleveres kjøper, dog ikke lenger enn til den dagen valpen blir 12 uker. Se for øvrig informasjon om forsikring på side 25.

DogWeb - hundenes egen database

DogWeb er en internetbasert løsning der man kan gå inn i den sentrale databasen og hente fram opplysninger om registrerte hunder. På DogWeb ligger stamtavle og ulike opplysninger om hver hund, med oversikter over avkom, hel- og halvsøsken, helsedata, utstillings- og prøveresultater og statistikker. På DogWeb får man også oppgitt innavlsgrad hos en hund eller man kan få den automatisk beregnet for en kombinasjon man vurderer å gjøre.

Alle helseresultater med sentral registrering offentliggjøres i DogWeb. Per 2014 gjelder det følgende helseresultater:

- Hofteleddsdisplasi
- HD-indeks for aktuelle raser
- Albueleddsartrose
- Øyelysingsresultater
- Patellastatus
- Forkalkede intervertebralskiver hos dachshunder
- Spondylose og kneleddsartrose hos boxer
- DNA-tester. Se www.nkk.no for oversikt over hvilke DNA-tester som registreres

Databasen er direkte knyttet til NKKs registrerings-system, noe som gjør at opplysningene er tilgjengelige for brukerne i det øyeblikket de er ført inn i databasen. Alt dette gjør databasen til et godt og viktig verktøy for systematisk hundeavl.

På DogWeb er:

- Alle hunder som er registrert i NKK
- Stamtavler
- Mulighet for fiktive stamtavler
- Kulldata
- Utstillings- og prøveresultater
- Helseresultater som HD, AD, DNA-tester, patellastatus og øyelysingsresultater
- Statistikker
- HD-indeks for aktuelle raser
- Beregning av innavlsgrad

Dogweb finner du via Min side på nkk.no

Andre viktige elementer i Norsk Kennel Klubs helsearbeid

NKKs Sunnhetsutvalg

Sunnhetsutvalget oppnevnes av hovedstyret og er NKKs rådgivende organ innenfor fagområdet hundens helse og sunnhet. Sunnhetsutvalget er sammensatt av personer med kompetanse innen veterinærmedisin, genetikk og praktisk kunnskap om avl og oppdrett. Hovedstyret bruker sunnhetsutvalget til å forberede saker vedrørende hundens helse og sunnhet. Medlemsklubber som ønsker faglig hjelp eller veiledning angående kartlegging, diagnostisering osv. av arvelige sykdommer eller har andre helse spørsmål, kan reise disse for sunnhetsutvalget. Utvalget vil selv besvare spørsmålene, eller henvise dem videre til faginstans eller fagperson med spesiell kompetanse på området. Sunnhetsutvalget kan også selv reise saker og komme med råd til NKKs hovedstyre.

Kompetansegruppe Atferd

Kompetansegruppe Atferd oppnevnes av hovedstyret, og er hovedstyrets rådgivende organ innenfor fagområdet atferd og trening. Kompetansegruppen deltar etter behov i planlegging og utarbeidelse av fagstoff og fagarrangementer. Viktige oppgaver for Kompetansegruppe Atferd i den senere tiden har vært utarbeidelse av *Etiske retningslinjer for trening av hund* (nå innbakt i *Etiske retningslinjer for hold og trening av hund*), og programkomitéfunksjon for NKKs sentrale seminar Atferd 2012. Pr 2014 er gruppen satt sammen av fem medlemmer, som har ulik kompetanse og bakgrunn innenfor atferd og trening.

RAS - Rasespesifikke avlsstrategier

I 2012 startet NKK arbeidet for at alle raser skal få sin egen skriftlige avlsstrategi. Raseklubbene innehar mye informasjon, og de har fått i oppdrag å utarbeide RAS for sin(e) rase(r). Dette er et stort stykke arbeid for å samle den kompetansen som finnes om de forskjellige rasene og gjøre avlsarbeidet enda bedre. Dokumentet skal si noe om rasens kvaliteter og fortrinn, så vel som definere avlsmessige utfordringer og forbedringspotensial.

RAS skal bidra til tydelige definisjoner av målene raseklubbene har for rasen og være et verktøy for å sikre sunn hundeavl også i fremtiden. Målsetninger og beskrivelse av hvordan målene skal nås er en viktig del av RAS. Vi håper og tror at dette kan bli et levende dokument som oppdrettere vil bruke aktivt i avlsarbeidet. RAS vil fortløpende være tilgjengelig på www.nkk.no etter hver som de ferdigstilles.

BSI - Rasespesifikke dommeranvisninger (*Breed Specific Instructions regarding exaggerations in pedigree dogs*)

BSI er et program som går ut på at dommere i sin bedømmelse i ringen skal slå ned på overdrevne eksteriørtrekk (og mentaltrekk) som kan påvirke hundenes funksjonelle helse. Rasene har, og skal ha, ulik mental konstitusjon – men skyhet, panisk fluktatferd og/eller aggressivitet skal ikke tolereres hos noen raser.

Uheldige eksteriøre eller mentale trekk skal få konsekvenser for hundens premiering. Etter bedømmelsen skal dommeren fylle ut et skjema for hver av de aktuelle rasene med beskrivelse av status for hundene som var til bedømmelse den dagen. Hensikten med BSI er å øke oppmerksomheten rundt raser som har eksteriøre/mentale særtrekk som kan komme til å påvirke hundens helse i negativ retning – hensikten er ikke å liste opp alle typer helseproblemer som forekommer hos ulike raser!

NKK har jobbet sammen med de øvrige nordiske landene med å utvikle et felles nordisk BSI, og målet er å få internasjonal aksept for BSI innen alle FCIs 86 medlemsland.

Sentralt i BSI står de generelle kravene til funksjonalitet og sunnhet som skal være oppfylt hos alle hunder – uansett rase:

- Alle hunder skal kunne puste ubesværet, også under bevegelse
- Alle hunder skal ha øyne uten tegn på irritasjon
- Alle hunder skal ha sunne tenner og funksjonelt bitt i overensstemmelse med rasestandarden. Gommen skal ikke vise tegn på skade eller irritasjon
- Ingen hund skal være overvektig eller overdrevent tynn. Alle hunder skal være i god muskelkondisjon
- Alle hunder skal ha frisk hud uten tegn på irritasjon. Mengde og presentasjon av pels skal følge rasestandarden og skal ikke være så omfangsrik at den påvirker hundens velbefinnende og mulighet til å bevege seg fritt og sunt, også i dagliglivet
- Alle hunder skal bevege seg rasetypisk uten anstrengelse eller smerte
- Alle hunder skal ha et temperament som tillater at

de fungerer i samfunnet. Rasetypisk atferd må tas hensyn til og tillates. Overdrevet reservert eller skarp atferd er aldri ønskelig. Ukontrollert aggressivitet eller panisk flukttatferd kan aldri tolereres og skal gis premiering 0 (diskvalifiserende).

Norsk Kennel Klubs forskningsforum

NKKs forskningsforum feiret i 2013 sitt 20-årsjubileum. Dette er et årlig kveldsseminar hvor hundefolk, oppdrettere, studenter og forskere møtes. Seminaret arrangeres på Norges veterinærhøgskole, som stiller sine lokaler gratis til disposisjon. Forskerne gir en kort presentasjon av sine prosjekter. Det kan være prosjekter som er i oppstartsfasen, oppdateringer underveis eller resultater av avsluttede prosjekter. Dette er et meget populært tiltak og et viktig element i samarbeidet mellom hundeeier, raseklubb og fagfolk. Artikler basert på prosjektene omtalt på seminaret publiseres i NKKs medlemsblad Hundesport.

Genkartlegging

Det legges ned store ressurser innen området genkartlegging. NKK samarbeider nært med genetikere ved Norges veterinærhøgskole. Formålet med dette arbeidet er blant annet å utvikle DNA-tester som gjør det mulig via en enkel blodprøve å avgjøre hvorvidt en hund ►

bærer gen for en spesiell arvelig sykdom. Arbeidet med å finne sykdomsfremkallende gener er komplisert og tidkrevende, og det foregår et utstrakt internasjonalt samarbeid. En slik genkartlegging er et enormt framsteg for hundehelse og hundeavl. Det foregår også et utstrakt samarbeid med genetikere på humansiden.

Bevaring av genetisk mangfold i norske hunderaser

Flere av de norske hunderasene finnes nesten utelukkende i Norge, og enkelte av dem er tallmessig små. Dette skaper spesielle problemer fordi en ikke kan importere «nytt blod» fra utlandet. De tallmessig minste av de sju norske hunderasene er norsk lundehund, haldenstøver og hygenhund. For alle de norske rasene har NKK satt i gang viktige tiltak for å opprettholde mest mulig genetisk mangfold. I samarbeid med avlsrådene for dunker, hygenhund og haldenstøver er det iverksatt en begrenset innkrysning av nytt blod i de tre rasene. I 2014 starter et prosjekt med begrenset innkrysning av andre raser på norsk lundehund.

NKKs Forskningsfond

Forskning på hund er dessverre lavt prioritert av bevilgende myndigheter i Norge. For å være med å bedre forholdene på forskningsfronten, har NKK opprettet et eget forskningsfond hvor det deles ut midler til ulike forskningsprosjekter. Av prosjekter som har fått øko-

nomisk støtte fra dette fondet kan nevnes kartlegging av arvelige sykdommer hos norske hunder, spondylose hos boxer, hemivertebra hos mops, undersøkelse av eventuell sammenheng mellom stump hale og defekte ryggvirvler hos welsh corgi pembroke, hjerteprosjektet, kløløsning hos gordon setter, valpedødlighetsprosjektet, nyreproblemer hos norsk elghund, lundehundsyndromet og flere kreftprosjekter. NKK har også et nært samarbeid med norske forskere blant annet når gjelder bruk av NKKs database med hensyn til uthenting av data for ulike undersøkelser.

Stiftelsen forskningsfondet kreft hos hund

Denne stiftelsen er et samarbeidsprosjekt mellom Norges veterinærhøgskole, NKK, Veterinærinstituttet, Smådyrpraktiserende veterinærers forening og Veterinærmedisinsk oppdragssenter (VESO). Grunnlaget for fondet ble lagt ved en spontan innsamlingsaksjon i forbindelse med NKKs store helseseminar Valpens Helse og Utvikling i november 1996. Stiftelsens formål er å fremme forskning på kreft hos hund og dermed bidra til å redusere kreftsykdom hos hunder.

Andre forskningsprosjekter

NKKs veterinærer samarbeider med forskere ved Norges veterinærhøgskole på en rekke større og mindre forskningsprosjekter som angår hundens helse.

Forsikring av hund

De fleste forsikringsselskaper har et tilbud om forsikring av hund. Det kan være store forskjeller både når det gjelder vilkår og pris. Noen forsikringer dekker kun tap av hund ved ulykke, mens andre også dekker veterinærutgifter i forbindelse med skade eller sykdom.

NKK og Agria har inngått en samarbeidsavtale, og det innebærer at du som oppdretter tilknyttet NKK er en viktig kunde for oss i Agria. Her følger en kort presentasjon av Agrias sortiment og muligheter for deg, dine voksne hunder og dine valpekull.

Alle valpene som er registrert hos NKK har gratis livsforsikring på 6 000 kroner hos Agria fra de er fem uker gamle til dagen etter levering, eller maksimalt til den dagen valpen blir 12 uker gammel.

Alle registrerte valper har også en veterinærforsikring fra de er fem uker gamle **hvis tispene er forsikret hos Agria** og har avlstilllegg på forsikringen. Hvis valpens enkeltforsikring deretter tegnes direkte ved levering, betrakter vi valpen som **uavbrutt** forsikret fra den er fem uker gammel. Hvis den har blitt utsatt for noe før levering, fortsetter vi å dekke kostnader gjennom enkeltforsikringen, hvis det er behov for ytterligere behandling. I avlstilllegget inngår også en forsikring mot skjulte feil, som hjelper deg hvis du blir erstatningspliktig for en skjult feil på en solgt valp.

Dessuten tar enkeltforsikringen over hvis beløpet på forsikringen for skjulte feil tar slutt. Hvis du selger en valp som viser seg å ha en defekt som kan rettes på med en operasjon, rekker ikke forsikringsbeløpet langt. Nå kan valpen dessuten benytte seg av hele erstatningsbeløpet fra enkeltforsikringen.

Alt du behøver å gjøre er å kontrollere:

- at tispene har avlstilllegg
- at attesten fra veterinærbesiktigelsen ikke er eldre enn to uker ved levering
- at en ny livs- og veterinærforsikring er tegnet hos Agria når valpen forlater deg sammen med sine nye eiere

Hvis du skal beholde en valp selv, må du også få den besiktiget av veterinær for at forsikringen skal gjelde. Tegner du en enkeltforsikring innen valpen blir 12 uker, har du samme fordelaktige forsikringsbeskyttelse for

din egen valp som du har for dem du har levert.

Hos Agria kan du velge mellom flere ulike veterinærforsikringer. Du kan også livsforsikre hunden. Hvis hunden brukes i arbeid eller avl, kan du tegne en forsikring for tapt bruksverdi som trår i kraft hvis hunden på grunn av sykdom eller skade ikke lenger kan brukes i arbeid eller avl. Hvis du for eksempel har tenkt å bruke hunden i avl, og den viser seg å ha sykdommer som, i følge NKK, raseklubb eller NKKs faglige samarbeidspartnere gjør at den ikke bør brukes i avl, har du mulighet til å få erstatning.

Det er ikke mulig å forsikre seg mot absolutt alt. Fremdeles finnes det ikke beskyttelse for valper som er yngre enn fem uker og blir syke eller skades. Heller ikke for medfødte feil. Forebyggende beskyttelse som vaksinasjoner og fjerning av tannstein inngår ikke i noen forsikring. Du kan heller ikke forsikre deg mot aggressivitet hos hunden, eller rene skjønnhetsfeil. Men vi i Agria synes likevel at vi har kommet et godt stykke på vei mot total trygghet, og kan nå tilby en svært god forsikringsbeskyttelse for valpene dine.

Ta gjerne kontakt med oss hos Agria hvis du vil vite mer, eller les de fullstendige forsikringsvilkårene på www.agria.no. Vi kan fortelle deg mer om alle forsikringsmulighetene, om hvordan du kan fordele premien gjennom året og om visse rabatter som gjelder hvis du har flere hunder eller er medlem i NKK.

Agria
Dyreforsikring

Agria Dyreforsikring
Tlf 815 20 005
www.agria.no

NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett

For oppdatert versjon, se www.nkk.no

Oppdretternes seleksjon og kombinasjon av avlsdyr danner grunnlaget for utvikling av hunderasene. Målet i hundeevlen er funksjonelt sunne hunder, med en rasetyrisk konstruksjon og mentalitet, som kan leve et langt og lykkelig liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet. Genetisk variasjon er en forutsetning for utvikling av rasene og hundenes mulighet til å tilpasse seg samfunnets krav.

Avl og oppdrett må foregå på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, i overensstemmelse med NKKs Avlsstrategi og Etiske grunnregler.

1. Avl og utvikling av hunderaser skal baseres på langsiktige mål og sunne prinsipper slik at avlen fremmer god helse, godt temperament og rasetyriske bruksegenskaper.
2. Avlen må tjene formålet med å bevare og fortrinnsvis utvide den genetiske variasjonen i rasen. Matadoravl og sterk innavl bør unngås. Det skal ikke foretas paringer mellom søsken, far/datter, mor/sønn eller tilsvarende tette paringer¹. Halvsøskenparinger eller paringer med tilsvarende innavlsgrad bør unngås². Innavlsgraden beregnes på grunnlag av en 6 generasjoners stamtavle³; ved bruk av importere brukes stamtavleopplysninger som er tilgjengelig i 4-6 generasjoner. Det gis mulighet til å søke NKK om dispensasjon; søknadsskjema kan hentes fra www.nkk.no.
3. Oppdretteren må drive sitt oppdrett med de nødvendige kunnskaper om rasen, raselinjer, hundehold, avl og oppdrett, samt arbeide for å ivareta og utvikle den aktuelle rasen gjennom valg og kombinasjon av avlsdyr. Tispeier bør sørge for at tjuvparing unngås. Paringer mellom to hunder med fargen merle, droplet, harlekin (hunder med genotype Mm) skal ikke foretas.
4. Oppdretteren må sikre gode mentale og fysiske vilkår for avlsdyrene. Så lenge valpen er hos oppdretteren, må han sikre et miljø som gir valpen en god fysisk og mental utvikling og garanterer god sosialisering. Den enkelte rase skal behandles og følges opp utifra de forutsetninger og behov som er spesielle for rasen.

Vedtatt av NKKs Hovedstyre 22.05.2008, revidert 08.12.2009. Tillegget i pkt 2 samt forandringer i pkt 7, første strekpunkt gjelder fra 01.07.2010. Oppdater etter HS-vedtak 08.06.2011 (fotnoter pkt 2), 21.06.2012 (tillegg siste setning pkt 3), 27.08.2012 (tillegg nest siste setning pkt 3) og 04.09.2012 (forandret ordlyd pkt 7, 3. strekpunkt). Reaksjonsmåter for brudd på grunnreglene er oppdatert etter HS-vedtak 11.11.2011.

Avl og oppdrett av rasehunder er et viktig fundament i Norsk Kennel Klubs virksomhet. NKKs formålparagraf (§1-2) lyder:

NKK har til formål å ivareta hundens og hundeholdets interesser i Norge, samt å bidra til å fremme positive aktiviteter med hund og utviklingen av den enkelte hunderase. NKK skal også arbeide for etisk og praktisk riktig behandling av hunder, og for at avl av hunder skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard og rasens sunnhet.

¹Paringer mellom søsken, far/datter, mor/sønn eller tilsvarende tette paringer = paringer med innavlsgrad lik eller høyere enn 25,0 %

²Halvsøskenparinger eller paringer med tilsvarende innavlsgrad = paringer med innavlsgrad lik eller høyere enn 12,5 %

³Antall generasjoner beregnes med valpen selv som 1. generasjon

5. Bare funksjonelt friske hunder skal brukes i avl. Det pålegges enhver oppdretter som velger ut hunder til bruk i avl å avgjøre hvorvidt den aktuelle hunden er mentalt og fysisk skikket for avl.
6. Oppdretter plikter å følge NKKs regler vedrørende avlsrestriksjoner for å redusere forekomsten av arvelige sykdommer. Hunder som benyttes i avl må oppfylle alle formelle krav som stilles av NKK for å få valper registrert etter seg. Avlskravene fra den aktuelle raseklubben bør overholdes.
7. Oppdretter må følge god kynologisk skikk i avlsarbeidet.
 - Tispen skal være minst 18 mnd på parings-tidspunktet. Dersom raseklubben anbefaler at tispene bør være eldre enn 18 mnd ved første paring, bør dette overholdes.
 - Hvorvidt en tisper kan pares på to påfølgende løpetider, vil være avhengig av alder, kondisjon, antall valper og løpetidsintervall. Dersom en tisper har to kull i løpet av ett år, skal det gå minst ett år før neste valpekull fødes.
 - En tisper skal ikke ha mer enn 5 kull, og paring skal ikke finne sted etter at tispene har fylt 8 år. Dette kan kun fravikes ved tillatelse gitt av NKK. Søknadsskjemaet kan hentes fra www.nkk.no eller fås ved henvendelse til NKK, og inkluderer veterinærattest som bekrefter at tispene før paring er klinisk frisk og i god kondisjon. Det forutsettes at paringen finner sted maksimalt 3 mnd etter at veterinærundersøkelsen er foretatt, samt at tillatelse fra NKK foreligger før tispene blir paret. Tillatelsen fra NKK må vedlegges registreringsanmeldelsen. Dette gjelder både for at en tisper skal kunne ha mer enn 5 kull og skal kunne pares etter fylte 8 år.
8. Ved salg/overlatelse av hund skal oppdretter være kritisk og nøye i valg av kjøper og veilede vedkommende både generelt som hundeeier og i spesielle forhold ved rasen som må ivaretas.
 - Det skal benyttes skriftlige avtaler som er underskrevet av begge parter. Det anbefales å benytte NKKs kjøpeavtale som kan hentes fra www.nkk.no eller fås ved henvendelse til NKK. Selger forplikter seg til å opplyse om helsetilstanden i rasen og i valpens nærmeste familie.
 - Ikke overlatt til kjøper valp med skade og/eller sykdom eller feil i henhold til rasestandarden (fargefeil, haleknekk etc) uten at det i Kjøpeavtalen er gjort uttrykkelig oppmerksom på forholdet.
 - Ved salg av valp og/eller inngåelse av avtale med spesielle betingelser skal kjøper gjøres uttrykkelig oppmerksom på betydningen av betingelsene (avlsrett, førvertavtale, eierforhold etc).
 - Ved salg av valp skal det vedlegges veterinærattest som ikke bør være eldre enn 2 uker. Valper skal ikke leveres før de er 7-8 uker gamle og de skal være behandlet mot innvollsparasitter etter gjeldene anbefaling.
 - Ved salg av valp skal oppdretter sørge for at valpen snarest mulig blir registrert i Norsk Kennel Klub og overlate registreringsbeviset til kjøper dersom annet ikke er avtalt i henhold til skriftlig avtale.
9. Aldri gi usanne opplysninger om oppdrett og i alle henseender etterleve Norsk Kennel Klubs lover og bestemmelser.

Brudd på disse regler vil kunne medføre en eller flere av følgende reaksjoner: Kullet blir ikke registrert, valpene registreres med avlssperre, tidsbegrenset avlsforbud for kulletts mor og/eller disiplinærreaksjoner.

NKKs Avlsstrategi

- basert på vedtak i NKKs hovedstyre 27.11.07.

1. Innledning

Målet i hundeavlen er funksjonelt sunne hunder, med en rasetyrisk konstruksjon og mentalitet, hunder som kan leve et langt og sunt liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet. Dette målet vil NKK søke å nå gjennom utdanning og opplæring av oppdrettere, fokusering på samarbeid og respekt samt bevisstgjøring av ansvar.

2. Kunnskap - utdanning

Ved utvalg av avlsdyr er det viktig å vurdere hele hunden og rasen; det er ikke tilstrekkelig å kun ta hensyn til resultater av screeningundersøkelser og DNA-tester. NKK vil blant annet gjennom sine avlsråds kurs søke å sette raseklubbene best mulig i stand til å fungere som gode rådgivere om sunn hundeavl i den aktuelle rasen. Videre vil NKK søke å utdanne oppdrettere for på best mulig måte gjøre det mulig for dem å kunne selekere og kombinere avlsdyr slik at risikoen for syke avkom reduseres, samt fokusere på viktigheten av valpenes totale oppvekstmiljø. Dette vil NKK gjøre gjennom sentral og regional kursvirksomhet, skriftlig materiale i form av bøker, kompendier og artikler samt rådgivning av kvalifiserte fagfolk.

3. Plikter

Medlemmer av NKK plikter i sitt oppdrett å overholde NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett, FCIs internasjonale avlsregler, FCIs Code of Breeding Ethics samt drive sitt oppdrett i overensstemmelse med NKKs avlsstrategi.

4. Sentrale punkter i NKKs Avlsstrategi

4.1. Bare funksjonelt, klinisk friske hunder skal brukes i avl. Hvis nære slektninger av en hund med en kjent eller antatt arvelig sykdom brukes i avl, bør den pares med en hund som kommer fra en familie med lav eller ingen forekomst av tilsvarende sykdom.

4.2. Et avlsprogram skal ikke utelukke mer enn 50% av rasen; avlsdyrene skal velges fra den beste halvparten av rasepopulasjonen.

4.3. For å bevare og fortrinnsvis øke det genetiske mangfoldet i rasen, bør matadoravl og tett innavl unngås. NKKs grunnleggende anbefaling er at en hund

ikke bør ha flere avkom enn tilsvarende 5 % av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en 5-års periode. Hos antallmessige små raser hvor avlen i stor grad er avhengig av utveksling av avlsmateriale med utlandet, bør det vurderes hvorvidt det som i denne sammenheng omtales som rasepopulasjonen også bør inkludere populasjonen i de mest aktuelle samarbeidsland, for eksempel Norden.

4.4. En tispe som ikke har evnen til å føde naturlig, pga anatomi eller arvelig primær inert (manglende veer), bør utelukkes fra videre avl – uansett rase.

4.5. En tispe som ikke har evnen til å ta seg av sine nyfødte valper, pga mentale forstyrrelse eller arvelig manglende melkeproduksjon, bør utelukkes fra videre avl.

4.6. Hunder med en mentalitet som er utypisk for rasen, aggressive hunder, skal ikke brukes i avl.

4.7. Screening (undersøkelse av et stort antall dyr i en rase uavhengig av kliniske symptomer) bør bare anbefales for sykdommer og raser hvor sykdommen har betydning for hundens funksjonelle helse.

Screeningresultater for polygenetiske sykdommer (som skyldes flere gener, ofte i kombinasjon med miljøfaktorer) bør brukes for å utarbeide en individuell avlsindeks for sykdommen, fortrinnsvis basert på både nasjonale og internasjonale screeningresultater. Gjennomsnittlig indeks for kombinasjonen skal være bedre enn gjennomsnittet for rasen.

4.8. Resultater fra DNA-tester for arvelige sykdommer skal brukes for å unngå å avle syke hunder, ikke nødvendigvis for å utrydde sykdommen. Ved autosomal recessiv nedarving kan en bærer kun brukes dersom den pares med en hund som er fri for det sykdomsfremkallende genet.

4.9. Rasespesifikke sykdommer som ikke kan diagnostiseres gjennom DNA-test eller screening må vektlegges i rasens avlsprogram.

4.10. Ethvert oppdrett må bygge på kunnskap om riktig oppfostring av valper, både med hensyn til føring, håndtering, mosjon og sosial stimulering som grunnlag for utvikling av god fysisk og mental helse.

NKKs Regler for kennelnavn

Norsk kennel klub har regler for kennelnavn. Intensjonen med dette regelverket er å tydeliggjøre de krav som stilles til oppdrettere med kennelnavn, samt å samle alle bestemmelser som gjelder kennelnavn i ett regelverk.

Noen viktige punkter:

- Kennelnavnet skal alltid brukes i forbindelse med navnet på alle registrerte renrasede hunder av innehaverens oppdrett
- Kennelnavn skal ikke brukes ved registrering i NOX-registeret eller i forbindelse med uregistrerte valper
- Oppdretter skal til en hver tid følge gjeldende regler og retningslinjer
- Innehaver av kennelnavn skal:
 - o Alltid drive sitt oppdrett med de nødvendige kunnskaper om hundehold generelt, og rasen(e) spesielt, inkludert rasetypisk konstruksjon, mentalitet, helse og bruksegenskaper samt generell kunnskap om avl og oppdrett.
 - o Arbeide for å ivareta og utvikle rasen gjennom seleksjon og kombinasjon av avlsdyr.
 - o Alltid benytte skriftlige avtaler ved paring, salg av valp, førvertavtaler og eventuelle avlsrettigheter. Avtalene må ikke ha urimelige krav som bryter mot etiske normer og gjeldende lovgivning. Det anbefales å benytte NKKs avtaler/skjema.
 - o Oppdretter skal avtale pris med kjøper, og oppdretter skal ikke stille urimelige tilleggskrav.

- o Sørge for å holde seg kunnskapsmessig oppdatert blant annet ved deltakelse i NKKs utdanning for oppdrettere, NKKs sentrale seminarer osv.
- o Skal oppfordre sine valpekjøpere til å gjennomføre de screeningundersøkelser som NKK og raseklubbene anbefaler.
- o Være åpen for at offentlige instanser gis adgang til å inspisere hundeholdet.

Søknad om kennelnavn skal innsendes skriftlig på eget søknadsskjema sammen med kvittering på innbetalt gebyr. Man kan søke om tre alternative navn, men det er ikke et krav at det må sendes inn tre navneforslag. Det eller de navneforslagene som NKK godkjenner sendes til FCI som kontrollerer forslagene opp mot sitt kennelnavnsregister.

Søkeprosessen for kennelnavn vil normalt ta fire til seks måneder. Det kan også gå lengre tid dersom de første navneforslagene ikke blir godkjent.

For fullstendig versjon og søknadsskjema, se nkk.no

Benytt NKKs skjemaer

NKK har utarbeidet en rekke skjemaer og avtaler som gjør hundeholdet enklere og tryggere for alle parter.

NKK anbefaler å alltid benytte skriftlige avtaler. Ved å benytte NKKs egne avtaleskjemaer, er du sikret avtaler uten urimelige krav og som tar hensyn til etiske normer og gjeldende lovgivning. Blant NKKs skjemaer finner du:

- Kjøpeavtale
- Førvertavtale
- Paringsavtale
- Veterinærattest ved salg av valper

Alle skjemaene finner du på våre nettsider: nkk.no

NKKs Etiske retningslinjer for hold og trening av hund

Norsk Kennel Klub har utarbeidet retningslinjer for hold og trening av hund, og det er Kompetansegruppa Atferd som har utarbeidet det som omfatter trening og opplæring.

Viktige områder som blir beskrevet er blant annet:

- Generelt om hold og trening av hund
- Helse: stell og tilsyn
- Fôr og vann
- Hundens bomiljø
 - o Fysiske forhold, bur, tisper med valper, utendørs hold, hygiene
- Aktivitet, opplæring og trening
 - o Mosjon, aktivisering og sosial kontakt, etisk opplæring og trening, korrigering/irettesettelse, spesielt smertevoldende metoder/innretninger, kontroll og hensyn til omgivelsene

Det er viktig at alle oppdrettere gjør seg kjent med retningslinjene, og informerer valpekjøpere om innholdet.

» Retningslinjene er tilgjengelige for alle på www.nkk.no

Lover man bør kjenne til

I tillegg til NKKs og FCIs lover og regler som man er forpliktet til å følge når man er medlem og registrerer valper i NKK, er det også andre lover man bør ha kjennskap til. Lovene finnes i sin helhet på www.lovdatab.no.

Dyrevelferdsloven

Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr, og sier at dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. Loven pålegger alle dyreeiere å skaffe seg nødvendig kunnskap om dyret de eier, og det er ikke lov å ha selvstendig ansvar for dyr dersom man er under 16 år. Dessuten pålegger loven enhver å hjelpe skadet/sykt dyr, og varsle derom man har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell. Det er Mattilsynet som skal varsles, og man kan gjøre det elektronisk på www.mattilsynet.no.

Hundeloven

Loven har som formål å bidra til å fremme et hundehold som ivaretar hensyn til sikkerhet, trygghet og alminnelig ro og orden. Den regulerer hvordan hundeholdet

skal utøves av den enkelte. Videre regulerer loven hvordan enkeltpersoner og det offentlige kan forholde seg til hundehold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, trygghet og alminnelig ro og orden. Det sivile samfunn, både enkeltpersoner og organisasjoner, har ansvaret for – innenfor lovens rammer – å utøve og legge til rette for et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, til glede for den enkelte hundeholder. I tillegg til loven har kommunene myndighet til å utarbeide egne forskrifter som gjelder lokalt i egen kommune.

Kjøpsloven

Kjøpsloven gjelder for kjøp og salg av hund.

NKK mottar jevnlig henvendelser angående juridisk bistand. NKK har ingen juridisk avdeling og kan dermed ikke tilby dette til våre medlemmer. NKK har ingen myndighet eller ansvar i forholdet mellom kjøper og selger.

For spørsmål om kjøp og salg av hund, kontrakter ol. vil vi henvise til en juridisk instans som for eksempel Forbrukerrådet eller en advokat. Informasjon om juridisk bistand finnes på www.nkk.no.

Revidert dommerelevkompendium

Nå foreligger **NKKs dommerelevkompendium 3: Anatomi og bevegelser** i ny drakt.

Over 90 rikt illustrerte sider tar heftet for seg grunnleggende funksjonell anatomi, konstruksjon og funksjon med fokus på helse og sunnhet. Budskapet er at det skal være sunt å være vakker. Ansvarlig for den reviderte utgaven er Astrid Indrebø, Wenche Eikeseth og Leif-Herman Wilberg.

Dommerelevkompendiene er tilpasset utdanning av eksteriørdommere, men henvender seg også i stor grad til oppdrettere, utstillere og andre hundinteresserte.

Heftet fås kjøpt i NKKs nettbutikk: www.nkk.no

Anatomi og bevegelser

Norsk
Kennel Klub
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Dommerelevkompendium
Hefte 3

Ny
utgave!

Hund til
nytte og glæde